

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO KODEKSO 3.51, 3.52, 3.53, 3.61, 3.66, 3.67, 3.73, 3.77, 3.79, 3.85, 3.103 IR 5.7
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, KODEKSO PAPILDYMO 3.54¹ IR 3.76¹ STRAIPSNIAIS
ĮSTATYMAS**

2020 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 3.51 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.51 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.51 straipsnis. Santuokos nutraukimo sąlygos

1. Sutuoktinių bendru sutikimu santuoka gali būti nutraukta, jeigu yra visos šios sąlygos:

- 1) nuo santuokos sudarymo yra praėję daugiau nei vieneri metai;
- 2) abu sutuoktiniai yra sudarę sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių (turto padalijimo, vaikų išlaikymo ir pan.);
- 3) abu sutuoktiniai yra visiškai veiksningi šioje srityje.

2. Esant šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms sąlygoms, santuoka nutraukiama teisme supaprastinto proceso tvarka.

3. Jeigu, be šio straipsnio 1 dalyje nurodytų sąlygų, sutuoktiniai taip pat daugiau nei metus netvarko bendro ūkio, negyvena santuokinio gyvenimo ir neturi nepilnamečių vaikų, santuoka sutuoktinių bendru sutikimu nutraukiama notarine tvarka.“

2 straipsnis. 3.52 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.52 straipsnio pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„3.52 straipsnis. Prašymo nutraukti santuoką pateikimas teismui“.

3 straipsnis. 3.53 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.53 straipsnio pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„3.53 straipsnis. Santuokos nutraukimo teisme tvarka“.

**4 straipsnis. Kodekso 3 knygos IV skyriaus antrojo skirsnio papildymas
3.54¹ straipsniu**

Papildyti Kodekso 3 knygos IV skyriaus antrąjį skirsnį 3.54¹ straipsniu:

„3.54¹ straipsnis. Santuokos nutraukimas notarine tvarka

1. Sutuoktiniai, kreipdamiesi į notarą dėl santuokos nutraukimo bendru sutikimu, notarus turi pateikti rašytinį patvirtinimą, kad daugiau nei metus netvarko bendro ūkio ir negyvena santuokinio gyvenimo, ir sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių.

2. Sutartyje dėl santuokos nutraukimo pasekmių sutuoktiniai turi aptarti vienas kito išlaikymo, kitas turtines teises ir pareigas (jeigu šie klausimai neaptarti vedybų sutartyje ir (ar) jeigu turtas, kuris yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, nepadalytas bendru sutuoktinių susitarimu, patvirtintu notarine tvarka ar teismo sprendimu), taip pat nurodyti, kokios bus sutuoktinių pavardės po santuokos nutraukimo.

3. Kai sutartyje dėl santuokos nutraukimo pasekmių aptariami sutuoktinių turto, kuris yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, padalijimo klausimai, sutuoktiniai, prieš kreipdamiesi į notarą dėl šios sutarties patvirtinimo, apie tai turi informuoti visus žinomus bendrus sutuoktinių ar vieno iš jų kreditorius. Kartu su pranešimu kreditoriams turi būti išsiųstas sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių projektas, taip pat kontaktiniai duomenys apie notarą, į kurį ketinama kreiptis dėl šios sutarties patvirtinimo. Kreditoriai turi teisę per 30 dienų nuo minėtos informacijos gavimo sutuoktiniams, taip pat jų pranešime nurodytam notarui pateikti savo prieštaravimus dėl bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės padalijimo būdo ar kitų sutarties dėl santuokos nutraukimo

pasekmių nuostatų, galimai pažeidžiančių bendrų sutuoktinių kreditorių ar vieno iš jų kreditorių interesus. Kreditoriams pateikus savo prieštaravimus, į kuriuos sutuoktiniai nesutinka atsižvelgti ir pagal juos pakeisti sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių sąlygas, santuokos nutraukimo sutuoktinių bendru sutikimu klausimas sprendžiamas teisme. Šios nuostatos taip pat taikomos sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių keitimo atveju.

4. Prieš patvirtindamas sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių, notaras turi pasiūlyti sutuoktiniams susitaikyti ir iki šešių mėnesių atidėti sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių tvirtinimą. Sutuoktiniai gali atsisakyti sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių tvirtinimo atidėjimo.

5. Santuoka bendru sutuoktinių sutikimu nutraukiama notarine tvarka, jeigu toks santuokos nutraukimas atitinka šiame kodekse nustatytas sąlygas, taip pat jeigu sutuoktinių pateikta sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių neprieštarauja viešajai tvarkai ar iš esmės nepažeidžia vieno iš sutuoktinių teisių ir (ar) teisėtų interesų. Sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių įsigalioja kitą darbo dieną nuo jos notarinio patvirtinimo.

6. Iš esmės pasikeitus aplinkybėms (buvusio sutuoktinio liga, nedarbingumas ar kt.), buvę sutuoktiniai gali pakeisti sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių sąlygas. Sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių sutarties sąlygų pakeitimo taip pat turi būti sudaryta notarine tvarka. Vieno buvusio sutuoktinio reikalavimu sutartis dėl santuokos nutraukimo pasekmių gali būti pakeista teismo sprendimu.

7. Buvusio sutuoktinio reikalavimu teismas sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių gali pripažinti visiškai ar iš dalies negaliojančia, jeigu sutartis iš esmės pažeidžia sutuoktinių lygiateisiškumo principą ir vienam iš sutuoktinių yra labai nepalanki, taip pat šio kodekso pirmojoje knygoje numatytais sandorių negaliojimo pagrindais. Toks reikalavimas gali būti pareikštas ne vėliau kaip per metus nuo sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių įsigaliojimo. Sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių pripažinimas visiškai ar iš dalies negaliojančia nedaro poveikio santuokos nutraukimui šios sutarties pagrindu.

8. Vieno ar abiejų sutuoktinių kreditoriai, kurie šio straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka nebuvo informuoti apie sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių sudarymą ar jos pakeitimą ir kurių teises pažeidė sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių sąlygos, turi teisę per vienerius metus nuo tos dienos, kai sužinojo apie sutarties dėl santuokos nutraukimą pasekmių sudarymą ar jos pakeitimą, ginčyti tokias sutarties dėl santuokos nutraukimo pasekmių sąlygas teismo tvarka ir reikalauti pažeistų teisių atkūrimo.“

5 straipsnis. 3.61 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.61 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Pripažinus, kad santuoka iširo dėl abiejų sutuoktinių kaltės, atsiranda tos pačios pasekmės, kaip ir nutraukus santuoką sutuoktinių bendru sutikimu (šio kodekso 3.51–3.51¹ straipsniai).“

6 straipsnis. 3.66 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.66 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.66 straipsnis. Santuokos nutraukimo momentas

1. Santuoka laikoma nutraukta nuo teismo sprendimo ją nutraukti įsiteisėjimo dienos arba įsigaliojus notaro patvirtintai sutarčiai dėl santuokos nutraukimo pasekmių.

2. Teismas ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo teismo sprendimo nutraukti santuoką įsiteisėjimo dienos privalo šį sprendimą elektroninių ryšių priemonėmis išsiųsti santuoką įregistravusiai civilinės metrikacijos įstaigai.

3. Notaras, patvirtinęs sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių, ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo šios sutarties įsigaliojimo elektroninių ryšių priemonėmis perduoda santuoką įregistravusiai civilinės metrikacijos įstaigai ir vedybų sutarčių registrai pranešimą apie patvirtintą sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių. Jeigu notaro patvirtintoje sutartyje dėl santuokos nutraukimo pasekmių keičiamas registruojamo daikto teisinis statusas ar iš esmės keičiamos jo valdymo, naudojimo ir disponavimo juo galimybės, pranešimą apie patvirtintą sutartį dėl santuokos

nutraukimo pasekmių šioje dalyje nurodytais terminais notaras perduoda registro, kuriame įregistruotas tas daiktas ar daiktinės teisės į jį, tvarkytojui.“

7 straipsnis. 3.67 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.67 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Santuokos nutraukimas sutuoktinių turtinėms teisėms teisinės pasekmės sukelia nuo santuokos nutraukimo bylos iškėlimo teisme arba įsigaliojus notaro patvirtintai sutarčiai dėl santuokos nutraukimo pasekmių.“

8 straipsnis. 3.73 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.73 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Abu sutuoktiniai gali kreiptis su bendru prašymu į teismą dėl gyvenimo skyrium patvirtinimo, jeigu dėl gyvenimo skyrium pasekmių jie yra sudarę sutartį, kurioje aptarė nepilnamečių vaikų gyvenamosios vietos, jų išlaikymo ir auklėjimo, taip pat sutuoktinių turto padalijimo ir tarpusavio išlaikymo klausimus. Jeigu sutuoktiniai neturi nepilnamečių vaikų, gyvenimą skyrium sutuoktinių bendru sutarimu tvirtina notaras.“

9 straipsnis. Kodekso papildymas 3.76¹ straipsniu

Papildyti Kodeksą 3.76¹ straipsniu:

„3.76¹ straipsnis. Gyvenimo skyrium patvirtinimas notarine tvarka

1. Sutuoktiniai, kreipdamiesi į notarą dėl gyvenimo skyrium patvirtinimo, notarui turi pateikti sutartį dėl gyvenimo skyrium pasekmių.

2. Sutartyje dėl gyvenimo skyrium pasekmių sutuoktiniai turi aptarti vienas kito išlaikymo, sutuoktinių turto padalijimo klausimus, taip pat nurodyti, kuris iš sutuoktinių išlaiko teisę gyventi šeimos gyvenamojoje patalpoje, jeigu šie klausimai nebuvo aptarti vadovaujantis šio kodekso nuostatomis sudarytoje vedybų sutartyje ir (ar) jeigu turtas, kuris yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, nepadalytas bendru sutuoktinių susitarimu, patvirtintu notarine tvarka ar teismo sprendimu.

3. Sutarties dėl gyvenimo skyrium pasekmių tvirtinimui, keitimui ir nugincijimui *mutatis mutandis* taikomos šio kodekso 3.54¹ straipsnio nuostatos.“

10 straipsnis. 3.77 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.77 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„3.77 straipsnis. Gyvenimo skyrium teisinės pasekmės

1. Kai teismas priima sprendimą dėl gyvenimo skyrium arba įsigalioja notaro patvirtinta sutartis dėl gyvenimo skyrium pasekmių, baigiasi sutuoktinių bendras gyvenimas, tačiau kitos sutuoktinių teisės ir pareigos išlieka, išskyrus šio kodekso nustatytas išimtis.

2. Gyvenimas skyrium neturi įtakos sutuoktinių teisėms ir pareigoms jų nepilnamečiams vaikams, išskyrus šio kodekso nustatytas išimtis.

3. Priimdamas sprendimą dėl sutuoktinių gyvenimo skyrium, visais atvejais teismas privalo išspręsti sutuoktinių bendro turto padalijimo klausimus, jeigu šie klausimai nenustatyti sutuoktinių vedybų sutartyje.

4. Gyvenimas skyrium sutuoktinių turtinėms teisėms teisinės pasekmės sukelia nuo bylos iškėlimo arba įsigaliojus notaro patvirtintai sutarčiai dėl gyvenimo skyrium pasekmių. Tačiau sutuoktinis, išskyrus tą, kuris buvo pripažintas kaltu dėl gyvenimo skyrium, gali prašyti, kad teismas nustatytų, jog gyvenimas skyrium sutuoktinių turtinėms teisėms teisinės pasekmės sukėlė nuo tos dienos, kai jie faktiškai nustojo kartu gyventi.

5. Jeigu po teismo sprendimo dėl sutuoktinių gyvenimo skyrium vienas jų miršta, tai pergyvenęs sutuoktinis išsaugo visas teises, kurias įstatymai suteikia pergyvenusiam sutuoktiniui, išskyrus atvejus, kai pergyvenęs sutuoktinis teismo sprendimu yra pripažintas kaltu dėl gyvenimo skyrium. Ta pati taisyklė taikoma ir kai sprendimą dėl gyvenimo skyrium priima teismas pagal bendrą abiejų sutuoktinių prašymą ar gyvenimas skyrium patvirtinamas notarine tvarka, jeigu

sutuoktinių sutartyje dėl gyvenimo skyrium pasekmių nenustatyta ko kita. Tačiau pergyvenęs sutuoktinis negali paveldėti mirusio sutuoktinio turto.“

11 straipsnis. 3.79 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 3.79 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Gyvenimas skyrium baigiasi, jeigu sutuoktiniai vėl pradeda kartu gyventi ir bendras gyvenimas patvirtina jų ketinimą kartu gyventi nuolat. Gyvenimas skyrium baigiasi, kai teismas priima sprendimą, kuriuo patenkinamas bendras sutuoktinių prašymas dėl gyvenimo skyrium pabaigos ir kuriuo panaikinamas ankstesnis teismo sprendimas dėl gyvenimo skyrium. Jeigu gyvenimas skyrium buvo patvirtintas notarine tvarka, jis baigiasi, kai notaras patvirtina sutartį dėl gyvenimo skyrium pasekmių sutarties nutraukimo.“

2. Pakeisti 3.79 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Jeigu sutuoktinių gyvenimas skyrium tęsiasi daugiau kaip vienerius metus po teismo sprendimo įsiteisėjimo arba notaro patvirtintos sutarties dėl gyvenimo skyrium pasekmių įsigaliojimo, bet kuris sutuoktinis gali reikalauti santuoką nutraukti šio kodekso 3.55 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytu pagrindu.“

12 straipsnis. 3.85 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.85 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Sutuoktinis, kuris yra nekilnojamojo daikto, priskirto šeimos turtui, savininkas, gali perleisti nuosavybės teisę į jį, įkeisti ar kitaip suvaržyti teises į jį tik gavęs kito sutuoktinio rašytinį sutikimą. Nepilnamečių vaikų turintys sutuoktiniai privalo užtikrinti, kad dėl nekilnojamojo daikto, kuris yra šeimos turtas, sandorio nepilnametis vaikas nebus paliktas be gyvenamojo būsto ir nebus pažeista jo teisė į gyvenimo sąlygas, būtinas jo fiziniam, protiniam, dvasiniam ir doroviniam vystymuisi užtikrinti.“

13 straipsnis. 3.103 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 3.103 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Vedybų sutartis, taip pat jos pakeitimai turi būti įregistruoti vedybų sutarčių registre. Vedybų sutarčių registro valdytoja yra Teisingumo ministerija, šio registro tvarkytoją skiria Vyriausybė. Registro duomenys tvarkomi Vedybų sutarčių registro nuostatų nustatyta tvarka. Vedybų sutarties pakeitimai neturi grįžtamosios galios.“

14 straipsnis. 5.7 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 5.7 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) teismas buvo nustatęs gyvenimą skyrium (separaciją) arba gyvenimas skyrium buvo patvirtintas notarine tvarka;“.

15 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2021 m. sausio 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministras iki 2020 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas